

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	3
Άρθρο 1 – Γενικές αρχές	3
Άρθρο 2 – Σκοπός του Προγράμματος	3
Άρθρο 3 – Οργάνωση – Όργανα Λειτουργίας	4
Άρθρο 4 – Οδηγός Σπουδών	4
Άρθρο 5 – Μεταπτυχιακοί Τίτλοι	5
Άρθρο 6 - Κατηγορίες Υποψηφίων	5
Άρθρο 7 – Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής Υποψηφίων	5
Άρθρο 8 – Διάρκεια Σπουδών	7
Άρθρο 9 – Όροι Φοίτησης	7
Άρθρο 10 – Πρόγραμμα Μαθημάτων	8
Άρθρο 11 – Δίδακτρα – Υποτροφίες	10
Άρθρο 12 – Μεταπτυχιακή Διατριβή – Τίτλος Σπουδών	11
Άρθρο 13 – Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο – Ωρολόγιο Πρόγραμμα	12
Άρθρο 14 – Διεξαγωγή Εκπαιδευτικής Έρευνας – Υποχρεώσεις Διδασκόντων - Αποζημίωση Διδασκόντων	12
Άρθρο 15 – Αξιολόγηση του ΜΠΣ	13
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β - ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ	 14
Άρθρο 16 – Στόχος των διδακτορικών σπουδών	14
Άρθρο 17 – Κανονισμός διδακτορικών σπουδών	14
Άρθρο 18 – Κριτήρια Εισαγωγής στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών και Διαδικασία Εισαγωγής	14
Άρθρο 19 - Εκπόνηση Διατριβής – Επίβλεψη Έρευνας	15
Άρθρο 20 - Διάρκεια Σπουδών και Έλεγχος Προόδου	16
Άρθρο 21 - Τελική Κρίση της Διδακτορικής Διατριβής	16
Άρθρο 22 - Όροι φοίτησης – Παρακολούθηση Διαλέξεων	17
Άρθρο 23 - Είδος και Τύπος Διδακτορικού Διπλώματος	17
Άρθρο 24 - Διοίκηση και Υποστήριξη των Διδακτορικών Σπουδών	18
Άρθρο 25 - Αξιολόγηση Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών	18
Άρθρο 26 - Εφαρμογή του κανονισμού	18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΑΡΘΡΟ 1

Γενικές Αρχές

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις “**Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές**” όπως ισχύει σήμερα εγκρίθηκε με την υπ’ αριθμόν 98060/Β7 Υπουργική Απόφαση που δημοσιεύτηκε 6-10-2006 στο με αριθμό 1485 φύλλο της εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Το ως άνω πρόγραμμα λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006, με βάση την με αριθμό Β7/44424 Υπουργική Απόφαση που δημοσιεύτηκε 16-12-2004 στο με αριθμό 1872 φύλλο της εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

Το Πρόγραμμα που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 1872/16-12-04 θα ισχύει για όσους εισήχθησαν την περίοδο 2005-2006, ενώ ο παρών κανονισμός θα αφορά τους εισερχόμενους από το ακαδημαϊκό έτος 2006-07 και μετέπειτα. Θα ισχύει δε και για τους υποψήφιους διδάκτορες που υπάρχουν ήδη και τους μελλοντικούς.

ΑΡΘΡΟ 2

Σκοπός του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών (Τ. ΔΕΣ) του Πανεπιστημίου Πειραιώς (Π.Π) με τον τίτλο «**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές (Π.Μ.Σ – ΔΕΣ) ή στην αγγλική (Master’s in International and European Studies)**», έχει ως αντικειμενικούς σκοπούς τους ακόλουθους:

- Την παροχή σύγχρονων γνώσεων υψηλής στάθμης στα γνωστικά πεδία Διεθνών Σχέσεων – Διεθνούς Οικονομικής - Διεθνούς Δικαίου, τα οποία αποτελούν τα κατ’ εξοχήν θέματα των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών.
- Την υποστήριξη της έρευνας σε όλα τα γνωστικά πεδία των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών.
- Τη στενή σύνδεση των προγραμμάτων σπουδών με τις πραγματικές ανάγκες των ελληνικών ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών και υπηρεσιών και της οικονομίας και κοινωνίας γενικότερα.
- Τη δημιουργία μιας οργανωτικής υποδομής που να ενισχύει την συνεργασία με αντίστοιχα ΠΜΣ του εξωτερικού.
- Τη συστηματική συνεργασία μεταξύ διδασκόντων και φοιτητών.
- Την προετοιμασία στελεχών ικανών να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των σχέσεων των ελληνικών ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών και υπηρεσιών μεταξύ τους αλλά και με αντίστοιχους οργανισμούς και υπηρεσίες του εξωτερικού.
- Την παροχή ουσιαστικών αλλά και τυπικών προσόντων στους φοιτητές εκείνους οι οποίοι θα ήθελαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε διδακτορικό επίπεδο (βλ. και άρθρο 2 της Ιδρυτικής Υπουργικής απόφασης – ΦΕΚ 1872/16-12-04)

ΑΡΘΡΟ 3

Οργάνωση – Όργανα Λειτουργίας Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Αρμόδια όργανα λειτουργίας του ΠΜΣ είναι:

1. Η Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης (ΣΕΣ)
2. Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΕΜΣ).
3. Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος ΔΕΣ.
4. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ.

Συγκεκριμένα:

Η Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης (ΣΕΣ) περιλαμβάνει τα μέλη ΔΕΠ που με οποιαδήποτε ιδιότητα είναι μέλη της Συγκλήτου και τους δύο εκπροσώπους των μεταπτυχιακών φοιτητών και είναι αρμόδια για κάθε θέμα διοικητικού ή οργανωτικού χαρακτήρα, που σχετίζεται με τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΕΜΣ) λειτουργεί σε επίπεδο ΑΕΙ και είναι αρμόδια για το συντονισμό και την εποπτεία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων. Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με πράξη του Πρύτανη και απαρτίζεται από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού ως Πρόεδρο και από ένα (1) μέλος ΔΕΠ κάθε Τμήματος στο οποίο λειτουργεί ΠΜΣ. Το Μέλος ΔΕΠ κάθε Τμήματος ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης και ανήκει στα μέλη στα οποία έχει ανατεθεί μεταπτυχιακό εν γένει έργο. Η θητεία των μελών είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται. Στην περίπτωση Διαπανεπιστημιακού ΠΜΣ, ως αρμόδια Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται αυτή του ΑΕΙ το οποίο παρέχει τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος.

Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ) απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος και δύο (2) μεταπτυχιακούς φοιτητές του Τμήματος. Η ΓΣΕΣ είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εισήγηση προτάσεων για ΠΜΣ, την έγκριση του Προϋπολογισμού, τον ορισμό των μελών των συμβουλευτικών επιτροπών, των μελών των εξεταστικών επιτροπών, την απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, τη συγκρότηση των επιτροπών επιλογής ή εξέτασης των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και κάθε άλλο θέμα, που προβλέπεται από επί μέρους διατάξεις.

Η ΓΣΕΣ εκλέγει το Διευθυντή ΠΜΣ και τη Συντονιστική Επιτροπή ενός εκάστου ΠΜΣ.

Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ απαρτίζεται από πέντε τουλάχιστον μέλη ΔΕΠ του Τμήματος από αυτά που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο ή επίβλεψη διδακτορικών διατριβών και τα οποία ορίζονται από την ΓΣΕΣ. Η ΣΕ έχει τριετή θητεία με δυνατότητα ανανέωσης και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και συντονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ. Της ΣΕ προεδρεύει ο Διευθυντής του οικείου ΠΜΣ. Εάν δεν έχει συσταθεί ΣΕ, η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στη ΓΣΕΣ.

ΑΡΘΡΟ 4

Οδηγός Σπουδών ΠΜΣ

Το ΠΜΣ που λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς συντάξε αυτό τον ιδιαίτερο Κανονισμό Λειτουργίας του, ο οποίος διέπεται από τις γενικές αρχές του Κανονισμού μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου και περιλαμβάνει επιπλέον ειδικούς όρους που καλύπτουν τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του ΠΜΣ.

Το Τμήμα, με απόφαση της ΓΣΕΣ, ενέκρινε τον Κανονισμό Λειτουργίας του ΠΜΣ, ο οποίος καθορίζει τις κατηγορίες υποψηφίων, τα κριτήρια επιλογής και τον τρόπο εισαγωγής τους, τις ημερομηνίες και τις διαδικασίες εγγραφής των ενδιαφερόμενων, τις υποχρεώσεις των φοιτητών, τη δομή του προγράμματος, και άλλες διατάξεις που διέπουν το συγκεκριμένο ΠΜΣ.

Ο παρών κανονισμός (άλλως Οδηγός Σπουδών του Π.Μ.Σ) εγκρίθηκε με απόφαση της ΓΣΕΣ του Τμήματος ΔΕΣ 6-10-2006 και της Συγκλήτου 17-10-2006.

ΑΡΘΡΟ 5

Μεταπτυχιακοί Τίτλοι

Το ΠΜΣ απονέμει:

α. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές (*Master's in International and European Studies*).

β. Διδακτορικό Δίπλωμα (ΔΔ) στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές (*PhD in International and European Studies*).

ΑΡΘΡΟ 6

Κατηγορίες Υποψηφίων

α. Για το ΜΔΕ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Τμημάτων Πανεπιστημίων ημεδαπής και αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ της ημεδαπής σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 12γ του άρθρου 5 του Ν. 2916/2001.

Να σημειωθεί ότι υποψήφιοι που πρόκειται να λάβουν το πτυχίο τους μετά τις εξετάσεις του Σεπτεμβρίου γίνονται δεκτοί στη διαδικασία επιλογής ενώ εγγράφονται εφόσον προσκομίσουν το πτυχίο τους μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων αυτής της περιόδου. Αν δεν προσκομίσουν το πτυχίο τους αμέσως μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων αυτών χάνουν τη θέση που τους προσφέρθηκε και την προκαταβολή των διδάκτρων που κατέβαλαν.

β. Για το Διδακτορικό Δίπλωμα οι υποψήφιοι οφείλουν να είναι κάτοχοι αναγνωρισμένου μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης ημεδαπού (ΜΔΕ) ή αλλοδαπού ΑΕΙ (master's).

Οι υποψήφιοι και για τις δύο κατηγορίες θα πρέπει να γνωρίζουν σε άριστο βαθμό την Αγγλική Γλώσσα που θα αποδεικνύεται με πιστοποιητικό εξουσιοδοτημένων προς τούτο οργανισμών (πιστοποιητικό γλωσσομάθειας Υπουργείου Παιδείας, Proficiency, Toefl κ.λ.π.) ενώ και άλλες γλώσσες εκτός της Ελληνικής θα αποτελούν πρόσθετο προσόν. (Κατά προτίμηση η Γαλλική ή και η Γερμανική).

ΑΡΘΡΟ 7

Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής Υποψηφίων

Η αξιολόγηση των υποψηφίων γίνεται από **επιτροπή αξιολόγησης** που ορίζεται από τη ΓΣΕΣ, με τη συνεκτίμηση των κριτηρίων του άρθρου 12 παρ. 2α του Ν. 2083/1992 καθώς και συμπληρωματικών κριτηρίων, που ορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος.

Η οριστική επιλογή των υποψηφίων γίνεται με απόφαση της ΓΣΕΣ.

7.1. Κριτήρια

Τα κριτήρια και η βαρύτητα των κριτηρίων αναφέρονται στο **Δελτίο Αξιολόγησης** που εγκρίθηκε από την Π.Γ.Σ.Ε.Σ του ΔΕΣ στις 20-7-2006 και την Σύγκλητο του Πανεπιστημίου στις 17-10-2006. Το περιεχόμενο του δελτίου αυτού δύναται να αλλάξει κατά την ίδια διαδικασία.

Ειδικότερα:

Τα **κριτήρια** της αξιολόγησης είναι τα εξής:

- I.** *Ακαδημαϊκά Στοιχεία* (ίδρυμα αποφοίτησης, κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου, βαθμολογία από τη φοίτηση για τα προηγούμενα πτυχία σε βασικά μαθήματα που θα διδάσκονται στο ΜΠΣ.ΔΕΣ ή σχετικά με αυτό) με σταθμιστή 10% στη συνολική βαθμολογία αυτών.
- II.** *Ξένες Γλώσσες* (απαραίτητη η καλή γνώση της Αγγλικής), με σταθμιστή 35% επί της συνολικής βαθμολογίας. Βαθμολογείται και η γνώση άλλων γλωσσών.

III. Βαθμός πρώτου πτυχίου με σταθμιστή 40%.

IV. Προσωπικά Στοιχεία (Βιογραφικό Υποψηφίου, Συστατικές επιστολές, Διάφορα άλλα στοιχεία, θετικά ή αρνητικά, για τον υποψήφιο, με σταθμιστή 15%.

Το σύνολο μορίων από την φάση αυτή της αξιολόγησης είναι 100 με συντελεστή βαρύτητας στην τελική βαθμολογία ίσο προς 70%.

Μετά από αυτή τη φάση γίνεται **προσωπική συνέντευξη** για το σύνολο των υποψηφίων που διαθέτουν τα τυπικά προσόντα. Το σύνολο μορίων και από τη δεύτερη φάση αξιολόγησης πολλαπλασιάζεται με **συντελεστή βαρύτητας 30%**.

Από τη συνδυασμένη αξιολόγηση στην πρώτη και δεύτερη φάση καταρτίζεται κατάλογος με τη βαθμολογία όλων των υποψηφίων και γίνεται η τελική επιλογή των πρώτων (περί τους 40) ως επιτυχόντων και των υπολοίπων ως επιλαχόντων. Ο τελικός αριθμός εισαγομένων δύναται να ποικίλει ανάλογα με την ποιότητα των υποψηφίων και την πιθανότητα ισοβαθμίας.

Κατά την κατάρτιση του πίνακα των επιτυχόντων η Επιτροπή Αξιολόγησης φροντίζει ώστε να υπάρξει όσο το δυνατόν ευρύτερη ποικιλότητα, δηλαδή επιλογή υποψηφίων από πολλά ΑΕΙ και Τμήματα, μεταξύ βεβαίως των πρώτων στον κατάλογο φοιτητών/τριών των διαφόρων αυτών Τμημάτων.

7.2 Διαδικασία Εισαγωγής των Μεταπτυχιακών Φοιτητών

7.2.1 Διαδικασία υποβολής αιτήσεων υποψηφίων

Η Συντονιστική Επιτροπή του ΜΠΣ.ΔΕΣ αποφασίζει για το χρόνο δημοσίευσης στον τύπο σχετικής ανακοινώσεως προς τους ενδιαφερόμενους, που προσδιορίζει:

Τα απαραίτητα προσόντα των υποψηφίων για εισαγωγή στο ΜΠΣ.ΔΕΣ.

Την προθεσμία υποβολής δικαιολογητικών.

Το γενικό τρόπο αξιολόγησης των υποψηφίων.

Τη διεύθυνση και τον τρόπο υποβολής των αναγκαίων δικαιολογητικών.

Η Γραμματεία του ΜΠΣ.ΔΕΣ στην οποία υποβάλλονται οι αιτήσεις εγγραφής από τους υποψηφίους μεταπτυχιακούς φοιτητές, προωθεί στην **Επιτροπή Αξιολόγησης Υποψηφίων** το σύνολο των αιτήσεων με συνοδευτικό υλικό σε φωτοτυπίες και αρχειοθετεί τα πρωτότυπα για κάθε υποψήφιο με αριθμό πρωτοκόλλου και αριθμό φακέλου. Οι αιτήσεις υποβάλλονται σε ειδικά έντυπα που παρέχονται και παραλαμβάνονται από τη Γραμματεία του ΜΠΣ.ΔΕΣ ή από την ιστοσελίδα του προγράμματος.

7.2.2. Διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων

Η Επιτροπή Αξιολόγησης Υποψηφίων:

Σε πρώτη συνεδρίαση αξιολογεί τους υποψηφίους με βάση τα κριτήρια που σχετίζονται με τη βαθμολογία τους στο πρώτο πτυχίο, στις γνώσεις αγγλικής, σε μεταπτυχιακούς τίτλους και σε συστατικές επιστολές.

Η Γραμματεία του ΜΠΣ.ΔΕΣ αποστέλλει σε όλους τους υποψηφίους που πληρούν τα τυπικά προσόντα πρόσκληση για προσωπική συνέντευξη σε συγκεκριμένη ημερομηνία.

Σε δεύτερη συνεδρίαση η Επιτροπή Αξιολόγησης Υποψηφίων αξιολογεί κάθε υποψήφιο μετά από προσωπική συνέντευξη ως προς χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους. Ειδική βαρύτητα στη διάμορφωση γνώμης για τον υποψήφιο έχουν η ικανότητα επικοινωνίας με σαφήνεια και πειθώ, η ωριμότητα, η ορθή κρίση, η προδιάθεση για απασχόληση σε ομαδική εργασία και η πείρα από προηγούμενη επαγγελματική απασχόληση.

Από τη συνδυασμένη αξιολόγηση στην πρώτη και δεύτερη φάση καταρτίζεται κατάλογος με τους επικρατέστερους υποψηφίους και γίνεται η τελική επιλογή των πρώτων. Αυτοί ενημερώνονται γραπτώς από τη Γραμματεία και καλούνται να απαντήσουν επίσης **γραπτώς εντός 7 ημερών** (με επιστολή, τη-

λεομοιοτυπία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, αποδεχόμενοι τους όρους λειτουργίας του. Οι υπόλοιποι εντάσσονται στους επιλαχόντες και ειδοποιούνται επίσης.

Η μη απάντηση από επιλεγέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με άρνηση αποδοχής. Εφόσον υπάρξουν αρνήσεις, η Γραμματεία ενημερώνει τους αμέσως επόμενους στη σειρά αξιολόγησης από το σχετικό κατάλογο επιλαχόντων.

Οι αποδεχόμενοι την ένταξή τους στο πρόγραμμα υποχρεούνται εντός 10 ημερών από την απάντηση αποδοχής να καταβάλουν ως τέλος προεγγραφής το 50% των διδάκτρων του πρώτου εξαμήνου, το οποίο συμψηφίζεται στα συνολικά διδάκτρα του πρώτου εξαμήνου.

Υπαναχώρηση του υποψηφίου μετά την καταβολή της προκαταβολής δεν σημαίνει και επιστροφή αυτής, που διατίθεται από το πρόγραμμα για τους σκοπούς του.

Οι υποψήφιοι, αν επιλεγούν και αφού αποδεχτούν την επιλογή τους με την καταβολή του ποσού που απαιτείται από το Πρόγραμμα ή αν εγκαταλείψουν το Πρόγραμμα για οποιονδήποτε λόγο, δεν δικαιούνται να ζητήσουν επιστροφή των ποσών που κατέβαλαν για τη συμμετοχή τους στο κόστος λειτουργίας του προγράμματος.

Οι αλλοδαποί φοιτητές που γίνονται δεκτοί στο ΜΠΣ.ΔΕΣ στο οποίο η διδασκαλία γίνεται στην Ελληνική γλώσσα πρέπει να αποδεικνύουν την επαρκή γνώση της.

ΑΡΘΡΟ 8

Διάρκεια Σπουδών

α. Η χρονική διάρκεια για την απονομή του τίτλου ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) σε τρία εξάμηνα εκ των οποίων το τελευταίο διατίθεται για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας (ερευνητικής ή συνθετικής) και πιθανώς για τη διδασκαλία περιορισμένου αριθμού μαθημάτων ή και την πιθανή ανάθεση πρακτικής εργασίας. Η μέγιστη χρονική διάρκεια για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας ορίζεται σε δύο επιπλέον εξάμηνα. Υπέρβαση αυτού του ορίου επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά από απόφαση της ΓΣΕΣ του Τμήματος.

β. Η χρονική διάρκεια για την απονομή Διδακτορικού Διπλώματος (ΔΔ) ορίζεται σε τουλάχιστον έξι (6) επιπλέον εξάμηνα πέραν της απόκτησης του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Οι όροι και οι διατάξεις που σχετίζονται με το Διδακτορικό Δίπλωμα αναφέρονται στο σχετικό Νόμο και στον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος ή στον Κανονισμό Εκπόνησης Διδακτορικής Διατριβής του Τμήματος ή στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος ή σε Αποφάσεις της ΓΣΕΣ του Τμήματος, και φυσικά στον παρόντα κανονισμό.

ΑΡΘΡΟ 9

Όροι Φοίτησης

Κάθε υποψήφιος πριν εγγραφεί πρέπει να λαμβάνει γνώση του Κανονισμού και να δηλώνει εγγράφως ότι αποδέχεται τους κανόνες λειτουργίας του ΠΜΣ.

Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων είναι η Ελληνική. Για να διευκολυνθεί η διεθνοποίηση του ΠΜΣ (π.χ. πρόσκληση ξένων διδασκόντων) μέρος των μαθημάτων μπορεί να διδάσκεται σε άλλη επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι δυνατή η οργάνωση και λειτουργία ξενόγλωσσων τμημάτων στο ΠΜΣ για αλλοδαπούς φοιτητές.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική. Η αδικαιολόγητη απουσία των φοιτητών πέραν του 25% των συνολικών ωρών διδασκαλίας συγκεκριμένου μαθήματος έχει ως συνέπεια την υποχρέωση του φοιτητή να επαναλάβει την παρακολούθηση του μαθήματος σε επόμενο αντίστοιχο εξάμηνο. Αν και πάλι απουσιάσει αδικαιολόγητα πέραν του 25% των ωρών διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος έχει ως συνέπεια τη διαγραφή του από το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών μετά από απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής, που εγκρίνεται από τη ΓΣΕΣ. Ως ελάχιστο σύνολο ωρών διδασκαλίας κάθε μαθήματος λαμβάνεται αυτό που αναγράφεται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του

εξαμήνου. Η παρουσία των φοιτητών στο μάθημα διαπιστώνεται με ευθύνη του διδάσκοντα ο οποίος και τηρεί παρουσιολόγιο που παρέχεται από την Γραμματεία του Προγράμματος.

Ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να ολοκληρώσει τις μεταπτυχιακές του σπουδές μέσα στο διπλάσιο της προβλεπόμενης στο ΠΜΣ διάρκειας. Μετά τη λήξη αυτής της παράτασης ο φοιτητής διαγράφεται από το ΠΜΣ.

ΑΡΘΡΟ 10

Πρόγραμμα Μαθημάτων

Το πρόγραμμα μαθημάτων και των τριών εξαμήνων του Μεταπτυχιακού Προγράμματος έχει ως ακολούθως:

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (50 ώρες από 15 Σεπτεμβρίου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου πριν από το πρώτο εξάμηνο, για όσους δεν έχουν παρακολουθήσει σε προπτυχιακό επίπεδο αυτά τα αντικείμενα):

Μικροοικονομική
Μακροοικονομική
Στατιστική

ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Ειδικά Θέματα Δημοσίου Δικαίου
2. Σύγχρονα Θέματα Διεθνούς Δικαίου
3. Πολιτική Οικονομία των Διεθνών Σχέσεων
4. Ευρωπαϊκή Ιστορία και Ιδέες 16^{ου} – 20^{ου} αιώνας
5. Διεθνές Νομισματικό Σύστημα και Θεωρία Διεθνούς Εμπορίου
6. Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια: Θεσμικές και Στρατηγικές Σπουδές
7. Θεωρία Διεθνών Σχέσεων
8. Τυπολογία των Πολιτικών Συστημάτων

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Θέματα Δικαίου της Ε.Ε.
2. Μεθοδολογία Έρευνας
3. Στρατηγικές Σπουδές
4. Κοινές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
5. Διεθνείς Διενέξεις -Διαπραγματεύσεις
6. Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική – Σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας, Κυπριακό
7. Επιλογή
8. Επιλογή

ΤΡΙΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Διπλωματική Εργασία
2. Επιλογή
3. Επιλογή
4. Επιλογή

Καθένα από τα μαθήματα των ως άνω τριών εξαμήνων αντιστοιχούν σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες ενώ η **διπλωματική εργασία** σε δεκαπέντε (15) διδακτικές μονάδες.

Τα μαθήματα επιλογής για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης θα επιλέγονται από τον ακόλουθο ενδεικτικό πίνακα μαθημάτων από τα οποία το καθένα αντιστοιχεί σε τρεις (3) διδακτικές μονάδες επίσης. Κάθε Ιανουάριο, η Συντονιστική επιτροπή προτείνει δέκα (10) μαθήματα από τον παρακάτω πίνακα από τα οποία καλούνται να επιλέξουν οι φοιτητές πέντε (5) από αυτά που θα παρακολουθήσουν ως υποχρεωτικά πλέον. Αν κάποιο από αυτά δεν επιλεγεί από δέκα (10) τουλάχιστον φοιτητές αυτό δεν θα διδαχθεί. Εκείνα που θα διδαχθούν θα είναι τα πέντε πρώτα σε προτίμηση μαθήματα.

Η Συντονιστική Επιτροπή του προγράμματος μπορεί να προσαρμόζει το πρόγραμμα διδασκαλίας με αφαίρεση μαθημάτων από το ως άνω πρόγραμμα και προσθήκη άλλων από τον ενδεικτικό πίνακα τον οποίο δύναται να μεταβάλλει με προσθήκη νέων μαθημάτων ή αφαίρεση παλαιών, μετά από απόφασή της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ.

Γνωστικά αντικείμενα
Διεθνής Πολιτική για την Τεχνολογία, την Ενέργεια και την Υγεία
Σύγχρονα Θέματα Βιοηθικής
Διεθνής Πολιτική της Ενέργειας, των Μεταφορών και των Τηλεπικοινωνιών
Δίκαιο Διεθνών Επενδύσεων
Δίκαιο του Διεθνούς Εμπορίου
Διεθνής Ασφάλεια – Ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας
Θεωρία Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
Διεθνές Σύστημα: Παγκοσμιοποίηση και Διεθνής Διακυβέρνηση
Η οικονομία και η εξωτερική πολιτική της Κίνας και της Ινδίας
Το φαινόμενο του Πολέμου σε ιστορικό και σύγχρονο πλαίσιο
Δημόσια Οικονομική
Ελληνική Διπλωματία: Θεσμική Δομή
Πολιτικές, Θεσμικές και Στρατηγικές πτυχές των Ευρωατλαντικών Σχέσεων
Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια: Θεσμικές και Στρατηγικές πτυχές
Συγκριτική Εξωτερική Πολιτική των ΗΠΑ και Ρωσίας
Εισαγωγή στη Γεωπολιτική Ανάλυση
Παγκόσμιες Επικοινωνίες, Μέσα Ενημέρωσης και Διεθνείς Σχέσεις
Ειδικά Θέματα: Μέση Ανατολή
Τα Ηνωμένα Έθνη και η Μεταψυχροπολεμική εποχή
Η Γλώσσα στις Διεθνείς Σχέσεις
Διεθνείς και Ευρωπαϊκοί Θεσμοί
Η Εξωτερική Πολιτική Βρετανίας –Γαλλίας –Γερμανίας
Διεθνές Δίκαιο Περιβάλλοντος
Ο ρόλος της Διασποράς – Μετανάστευση και Παλιννόστηση
Οικονομικά Ζητήματα της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής-Οικονομική Διπλωματία
Διεθνείς Σχέσεις – Θρησκεία και Πολιτισμός
Η σημασία των πολυεθνικών και των υπερεθνικών επιχειρήσεων
Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και οι Διεθνείς Θεσμοί 1945-1974 και 1975-2005
Ιστορία Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικής
Η Παγκόσμια Αγορά Εργασίας
Ειδικά Θέματα: ΜΚΟ, Διεθνής Πολιτική και Διεθνής Διακυβέρνηση
Ειδικά Θέματα: Διεθνής Πολιτική και ΝΑ Ευρώπη
Διεθνές Δίκαιο και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική
Διεθνή Περιβαλλοντικά Θέματα
Διεθνής και Ευρωπαϊκή Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Πολιτικής Επιστήμης
Κλασική και Σύγχρονη Διπλωματία
Θέματα Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου και Παγκόσμια Διακυβέρνηση

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα διδάσκονται περί τα 20 μαθήματα από τα οποία 15 θα είναι **υποχρεωτικά** ενώ **θα μπορούν** (όπως προαναφέρθηκε) **να επιλέγουν** και άλλα 5 από τον ενδεικτικό κατάλογο των άλλων μαθημάτων, τα οποία όταν επιλεγούν θα καθίστανται υποχρεωτικά.

Κάθε μάθημα που διδάχτηκε κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους εξετάζεται σε δύο περιόδους: μία στο τέλος του εξαμήνου και μία το Σεπτέμβριο (εφόσον βεβαίως ο φοιτητής απέτυχε στην πρώτη εξέταση).

Για την απόκτηση του ΜΔΕ απαιτείται:

- Η επιτυχής εξέταση στα προβλεπόμενα μαθήματα.
- Η εκπόνηση και η επιτυχής υποστήριξη, ενώπιον τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, διπλωματικής εργασίας στην οποία αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα. Η διπλωματική ερευνητική ή συνθετική εργασία πρέπει να αποδεικνύει προχωρημένες θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες, κριτική σκέψη, αναλυτικές, συνθετικές και ερευνητικές ικανότητες. Μπορεί να αναφέρεται σε θεωρητικά ή εφαρμοσμένα θέματα και να πραγματοποιείται σε συνεργασία με ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα που ασχολείται με συναφή αντικείμενα, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 10 του Ν. 2083/1992.

Ο βαθμός του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των μαθημάτων μαζί με το τριπλάσιο του βαθμού της διπλωματικής εργασίας διαιρούμενου δια του αριθμού των βαθμολογηθέντων μαθημάτων συν τρία.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του σε ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη ΔΜΕ του Πανεπιστημίου Πειραιώς ο μεταπτυχιακός φοιτητής δεν επιτρέπεται να αποτύχει σε περισσότερα από δύο μαθήματα του Προγράμματος ανά εξάμηνο. Σε αντίθετη περίπτωση ο φοιτητής διαγράφεται από το Πρόγραμμα. Η επανεξέταση σε οφειλόμενο μάθημα γίνεται μόνο μία φορά είτε το Σεπτέμβριο είτε με την επαναπαρακολούθηση του μαθήματος στην επόμενη σειρά. Η αποτυχία του φοιτητή στο ίδιο μάθημα για δεύτερη φορά συνεπάγεται διαγραφή του από το ΠΜΣ.

Σε ειδικές περιπτώσεις (ασθένεια, φόρτος εργασίας κλπ.) είναι δυνατόν να ζητήσει ο φοιτητής τη διακοπή της φοίτησής του και είτε την επαναπαρακολούθηση με την επόμενη σειρά είτε την αποχώρησή του από το Πρόγραμμα. Η περίπτωση επαναπαρακολούθησης σε επόμενη σειρά εξετάζεται από τον Διευθυντή και εάν εγκριθεί, ισχύει μόνο τις τρεις επόμενες σειρές, οπότε και θα ισχύουν για το φοιτητή τα της επόμενης σειράς (πρόγραμμα σπουδών, δίδακτρα κ.). **Σε περίπτωση επαναπαρακολούθησης ή οριστικής αποχώρησης ή διαγραφής δεν επιστρέφονται καταβληθέντα δίδακτρα.**

Η γενική παρουσία και συμπεριφορά του φοιτητή κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών του σπουδών είναι προϋπόθεση για τη συνέχιση της παρακολούθησης. Περιπτώσεις παραπτωμάτων όπως αντιγραφή, ανάρμοστη συμπεριφορά κ.λ.π., συνεπάγονται διαγραφή από το Πρόγραμμα μετά από απόφαση της ΓΣΕΣ.

ΑΡΘΡΟ 11

Δίδακτρα – Υποτροφίες

1. Προβλέπεται η καταβολή διδάκτρων για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του συγκεκριμένου προγράμματος (άρθρο 12 παρ. 7 του Ν. 2083/92) η οποία έχει εγκριθεί από τη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος της 5-7-2006 και από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου της 21-7-2006. Το ύψος των διδάκτρων προσδιορίστηκε σε 7000 ευρώ για τα τρία εξάμηνα και κάθε αναπροσαρμογή τους θα εγκρίνεται από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος και από τη Σύγκλητο, χωρίς να είναι απαραίτητη η αναγραφή της στον παρόντα κανονισμό.

Οι οικονομικές υποχρεώσεις των φοιτητών θα εξοφλούνται σε τρεις δόσεις που θα καταβάλλονται πριν από την έναρξη κάθε εξαμήνου. Σε περίπτωση μη τήρησης των οικονομικών του υποχρεώσεων ο φοιτητής διαγράφεται από το πρόγραμμα.

2. Το Πρόγραμμα μπορεί να παρέχει έναν αριθμό υποτροφιών σε φοιτητές πλήρους φοίτησης, σύμφωνα με απόφαση της ΓΣΕΣ ή όπως αναγράφεται στην υπουργική απόφαση λειτουργίας του

ΠΜΣ. Οι υποτροφίες μπορεί να καλύπτουν μέρος ή το σύνολο των διδάκτρων. Σε καμία περίπτωση το ύψος της υποτροφίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των διδάκτρων.

Οι υποτροφίες δίνονται σε φοιτητές Προγραμμάτων **πλήρους φοίτησης** με βάση ακαδημαϊκά ή άλλα αντικειμενικά κριτήρια σύμφωνα με απόφαση της ΓΣΕΣ ή και σύμφωνα με την ΥΑ που διέπει το ΠΜΣ και εγγράφονται στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του Προγράμματος. Τυχόν υποχρεώσεις των υποτρόφων καθορίζονται με απόφαση της ΓΣΕΣ.

ΑΡΘΡΟ 12

Μεταπτυχιακή Διατριβή - Τίτλος Σπουδών

Η τελική αξιολόγηση στα επιμέρους μαθήματα του ΠΜΣ κάθε μεταπτυχιακού φοιτητή γίνεται με εξετάσεις. Στον τελικό βαθμό μπορεί να συνυπολογίζεται κατά την κρίση του διδάσκοντος με στάθμιση ο βαθμός σε ενδεχόμενη υποχρεωτική ή προαιρετική εργασία στο πλαίσιο του μαθήματος. **Ποτέ όμως τέτοιου είδους εργασίες ή ασκήσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 30% του τελικού βαθμού.**

Κάθε διδάσκων αποφασίζει τον τρόπο αξιολόγησης και τον κοινοποιεί εγγράφως με την έναρξη του μαθήματος.

Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων του Α και Β εξαμήνου ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλλει στον Πρόεδρο της Συντονιστικής Επιτροπής σχετικό έντυπο με τον τίτλο/θέμα της διπλωματικής εργασίας και προτείνει επιβλέποντα καθηγητή (μετά τη σύμφωνη γνώμη του τελευταίου). Η αποδοχή της προτάσεως για τη διπλωματική εργασία γίνεται (από τον επιβλέποντα αρχικά και τον Πρόεδρο της Συντονιστικής Επιτροπής στη συνέχεια) και αποτυπώνεται σε ειδικό έντυπο που εκτός των υπογραφών των δύο ως άνω υπευθύνων φέρει τον τίτλο της διατριβής και την υπογραφή του φοιτητή που ανέλαβε την διατριβή. Η μεταπτυχιακή διατριβή ανατίθεται με κριτήρια τη συνάφεια του θέματος με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές, τη συμβολή της σε αναμενόμενα ερευνητικά οφέλη και τυχόν στοιχεία πρωτοτυπίας στην προσέγγιση.

Η διπλωματική εργασία αρχίζει μετά το Β' Εξάμηνο σπουδών και την περάτωση των μαθημάτων επιλογής του τρίτου εξαμήνου και παραδίδεται το πολύ μέχρι το τέλος δύο εξαμήνων μετά από το τρίτο εξάμηνο σπουδών του προγράμματος.

Ανάλογα με την εξέλιξη στην εκπόνηση της εργασίας ο φοιτητής υποβάλλει εκθέσεις προόδου στον επιβλέποντα καθηγητή (ο οποίος παρακολουθεί αν τηρούνται οι στόχοι και οι προδιαγραφές της έρευνας).

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας συγκροτείται από τον Διευθυντή του Προγράμματος Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή, στην οποία ο φοιτητής παρουσιάζει τα κύρια σημεία της εργασίας και τα συμπεράσματα

Η Εξεταστική Επιτροπή, στη συνέχεια, συμπληρώνει - συντάσσει ειδικό έντυπο αξιολόγησης, στο οποίο αφού αναγράφει το βαθμό αριθμητικώς και ολογράφως το στέλνει στη Γραμματεία του ΠΜΣ.ΔΕΣ.

Η αξιολόγηση της μεταπτυχιακής διατριβής του φοιτητή γίνεται από την εξεταστική επιτροπή που αποτελείται από τον επιβλέποντα καθηγητή και από δύο (2) μέλη ΔΕΠ που πρέπει να ανήκουν στο Τμήμα ή σε Τμήματα του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Τα μέλη της επιτροπής εγκρίνονται από τη ΓΣΕΣ κατόπιν πρότασης της ΣΕ.

Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της επίδοσης των μεταπτυχιακών φοιτητών ορίζεται από το μηδέν (0) ως το δέκα (10): **άριστα** από οκτώ και πενήντα ένα (8,51) μέχρι δέκα (10), **λίαν καλώς** από έξι και πενήντα ένα (6,51) ως και οκτώ και πενήντα (8,50), **καλώς** από πέντε (5) ως και έξι και πενήντα (6,50).

Στον τίτλο του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ) ο βαθμός του φοιτητή μπορεί να αναγράφεται ή αριθμητικώς ή ως κατηγορία (καλώς, λίαν καλώς, άριστα) ή και με τους δύο τρόπους.

Ο τίτλος του ΜΔΕ είναι δημόσιο έγγραφο. Ο τύπος του ορίζεται με απόφαση της ΣΕΣ και υπογράφεται από τον Πρύτανη, τον Διευθυντή του Προγράμματος και τον Προϊστάμενο Γραμματείας του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Σε κάθε περίπτωση στο ΜΔΕ αναφέρονται τα στοιχεία που ορίζονται από το άρθρο 9, παρ.1, του ΠΔ 380/89.

ΑΡΘΡΟ 13

Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο – Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Με την εγγραφή του στο ΠΜΣ ο φοιτητής παραλαμβάνει από τη Γραμματεία το ετήσιο **Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο** του Προγράμματος, το οποίο περιλαμβάνει τις ημερομηνίες έναρξης και λήξης των διδακτικών περιόδων, τις περιόδους εξετάσεων, τις αργίες, κ.τ.λ.

Στην αρχή κάθε περιόδου ανακοινώνεται το **Ωρολόγιο Πρόγραμμα** της περιόδου στο οποίο περιλαμβάνονται οι ημέρες και ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων, οι ημερομηνίες άλλων εκδηλώσεων ή υποχρεώσεων, κ.τ.λ.

Το Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο καθώς και το Ωρολόγιο Πρόγραμμα καταρτίζονται με ευθύνη του Διευθυντή του ΠΜΣ.

ΑΡΘΡΟ 14

Διεξαγωγή Εκπαιδευτικής Έρευνας – Υποχρεώσεις Διδασκόντων- Αποζημίωση Διδασκόντων

Τη διδασκαλία των μαθημάτων του Προγράμματος μπορούν να αναλαμβάνουν:

Μέλη ΔΕΠ, ομότιμοι καθηγητές, επισκέπτες καθηγητές, ειδικοί επιστήμονες κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος του Τμήματος ή των οικείων προς το Πρόγραμμα Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ή άλλου ΑΕΙ.

Ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, που είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και έχουν επαρκή επιστημονική ή ερευνητική ή συγγραφική δραστηριότητα.

Για την ανάπτυξη ειδικών θεμάτων μπορούν να προσκαλούνται επιστήμονες ή στελέχη αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις ή αυξημένη εμπειρία στο αντικείμενο του ΠΜΣ.

Φροντιστηριακές ασκήσεις στο πλαίσιο μαθημάτων του ΠΜΣ μπορούν να ανατίθενται, εκτός των ανωτέρω και σε μέλη του διδακτικού προσωπικού καθώς και σε υποψήφιους διδάκτορες των οικείων προς το Πρόγραμμα Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ή άλλων συναφών Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς ή άλλου ΑΕΙ.

Δεν επιτρέπεται στα μέλη ΔΕΠ να απασχολούνται αποκλειστικά στο ΠΜΣ ούτε να αναλαμβάνουν περισσότερα από δύο διαφορετικά μεταπτυχιακά μαθήματα ετησίως. Η ανάθεση της διδασκαλίας των μαθημάτων και φροντιστηριακών ασκήσεων των μαθημάτων του ΠΜΣ γίνεται από τη ΓΣΕΣ με απόφασή της.

Οι διδάσκοντες προτείνουν για κάθε μάθημα της αρμοδιότητάς τους κατάλογο διδακτικών βιβλίων, άρθρων και βοηθημάτων, προς διευκόλυνση των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, υποχρεούνται στην αρχή κάθε περιόδου να δίνουν στους φοιτητές περιγραφή του μαθήματος, οδηγίες τρόπου εξέτασης, ώρες γραφείου, τηλέφωνο επικοινωνίας γραφείου κλπ.

Ο κάθε υπεύθυνος για τη διδασκαλία μαθήματος στο ΠΜΣ.ΔΕ είναι υποχρεωμένος:

1. Να τηρεί πιστά το πρόγραμμα για τις παραδόσεις του μαθήματος.
2. Να καθορίζει το περιεχόμενο του μαθήματος σύμφωνα με τις τρέχουσες εξελίξεις, όπως αυτό προκύπτει από τη χρήση διεθνώς καθιερωμένων συγγραμμάτων και επιστημονικών άρθρων από τη διεθνή βιβλιογραφία, στο πλαίσιο της ύλης του μαθήματος.
3. Να φροντίζει για τη συσχέτιση του θεωρητικού μέρους της διδασκαλίας με την υψηλού επι-

πέδου πρακτική, όπως αυτή εφαρμόζεται σε σύγχρονους οργανισμούς ή υπηρεσίες. Η προσπάθεια αυτή ενισχύεται με τη χρήση μελέτης περιπτώσεων, με αξιοποίηση προσκεκλημένων ομιλητών αναγνωρισμένων για την πείρα και τις ειδικές γνώσεις τους ή με συνδυασμό των δύο. Ο διδάσκων δεν επιτρέπεται να υποκαθιστά, κατά κανόνα, τις δικές του παραδόσεις με προσκεκλημένους ομιλητές ή άλλες δραστηριότητες σε ποσοστό πάνω από το ένα τέταρτο (1/4) των ωρών διδασκαλίας.

4. Να τηρεί επαρκείς ώρες γραφείου που θα επιτρέπουν την απρόσκοπτη επικοινωνία των φοιτητών μαζί του για θέματα που άπτονται των σπουδών τους και του συγκεκριμένου μαθήματος.
5. Οι διδάσκοντες υποχρεούνται κατά την έναρξη του εξαμήνου να υποβάλουν προς διανομή στη Γραμματεία του ΠΜΣ.ΔΕΣ αναλυτικό πρόγραμμα που θα καλύπτει σε εβδομαδιαία βάση την ύλη για κάθε ενότητα του μαθήματος, μελέτες περιπτώσεων, και σχετική βιβλιογραφία και αρθρογραφία (module syllabus).
6. Οι διδάσκοντες στο ΠΜΣ.ΔΕΣ είναι φυσικό να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύσσεται στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Τούτο όμως περιορίζεται αποκλειστικά για την κάλυψη αναγκών του ΠΜΣ.ΔΕΣ, είτε σε μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών, είτε σε παράλληλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ειδικά σεμινάρια ή εργαστήρια για διοικητικά στελέχη, κ.ά. Επειδή το εκπαιδευτικό αυτό υλικό μπορεί να αποτελεί κύρια πηγή εσόδων για τη χρηματοδότηση πολλών δραστηριοτήτων και εξόδων λειτουργίας του ΠΜΣ.ΔΕΣ δεν επιτρέπεται η χρήση του από διδάσκοντες ή συνεργάτες σε ατομικές δραστηριότητες τους έξω από τα πλαίσια του προγράμματος ή σε δραστηριότητες ή προγράμματα ανταγωνιστικών προς αυτό οργανισμών ή επιχειρήσεων. **Η παραβίαση του βασικού αυτού κανόνα δεοντολογίας ισχύει για όλους και αποτελεί λόγο ακώρωσης ανάθεσης διδασκαλίας και αποκλεισμό από τη δραστηριότητα του προγράμματος.** Όπου τούτο κρίνεται σκόπιμο, η παραβίαση αυτή θα συνεπάγεται και νομικές κυρώσεις.

Αποζημίωση του Ανθρώπινου Δυναμικού που υποστηρίζει τη λειτουργία του ΠΜΣ

Οι αμοιβές των μελών ΔΕΠ και των άλλων διδασκόντων όπως και των διοικητικών και άλλων υπαλλήλων που υποστηρίζουν το Πρόγραμμα καθώς και οι αμοιβές των διευθυντών καλύπτονται από τα δίδακτρα και ορίζονται με απόφαση της ΓΣΕΣ και της Συγκλήτου.

ΑΡΘΡΟ 15

Αξιολόγηση του ΠΜΣ

Το ΠΜΣ ακολουθεί μεθόδους και διαδικασίες τακτικής εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης. Μεταξύ αυτών των μεθόδων περιλαμβάνονται οι ακόλουθες:

α) Οι φοιτητές με τη λήξη κάθε μαθήματος αξιολογούν συνολικά το μάθημα ως προς το περιεχόμενο, τον τρόπο διδασκαλίας, τα προτεινόμενα συγγράμματα κ.τ.λ. με βάση ειδικό έντυπο που διανέμεται από τη Γραμματεία. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο με ευθύνη του Διευθυντή του ΠΜΣ.

β) Σε τακτά χρονικά διαστήματα (π.χ. πενταετία) και με ευθύνη του Διευθυντή του ΠΜΣ συλλέγονται στοιχεία ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση του προγράμματος μαθημάτων και του περιεχομένου τους μεταξύ του οικείου ΠΜΣ και άλλων αντίστοιχων ΠΜΣ που προσφέρονται από Ιδρύματα του εξωτερικού γνωστά για την πρωτοπορία τους.

γ) Με ευθύνη του Διευθυντή του ΠΜΣ διοργανώνονται ημερίδες με τη συμμετοχή ανώτατων στελεχών διαφόρων οργανισμών και Υπηρεσιών με αντικείμενο τη συζήτηση – μελέτη των μαθημάτων του ΠΜΣ και των περιεχομένων τους ώστε να εκτιμάται ο βαθμός στον οποίο συνδέεται το πρόγραμμα με την αγορά εργασίας και τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα.

Όταν ενεργοποιηθεί ο Νόμος για την αξιολόγηση - πιστοποίηση σπουδών, το ΠΜΣ θα ζητήσει να υπαχθεί στη διαδικασία αυτή.

Μετά την ολοκλήρωση των παραδόσεων κάθε μαθήματος όλοι οι φοιτητές υποχρεωτικά (με ποινή αποκλεισμού από τις εξετάσεις) αξιολογούν αυτό και τον διδάσκοντα, με βάση έντυπο/ ερωτηματολόγιο που συμπληρώνουν. Το σχετικό έντυπο/ερωτηματολόγιο καλύπτει το μάθημα ως προς το περιεχόμενο, τον τρόπο διδασκαλίας, τον βαθμό συσχέτισης του με την πράξη κ.λ.π.

Τα ανωνύμως συμπληρωθέντα έντυπα/ ερωτηματολόγια παραδίδονται στον Πρόεδρο της Συντονιστής Επιτροπής του προγράμματος (Διευθυντή), ο οποίος μετά την ανακοίνωση των βαθμών, ενημερώνει σχετικά τον κάθε διδάσκοντα. Για τις περιπτώσεις με σοβαρά και τεκμηριωμένα παράπονα φοιτητών ενημερώνεται η Συντονιστική Επιτροπή και αποφασίζονται τα ενδεδειγμένα μέτρα για τη θεραπεία των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί.

Για τις περιπτώσεις που η διεξαγωγή του μαθήματος συνεχίζεται από τον διδάσκοντα με τρόπο που δημιουργεί προβλήματα στους φοιτητές ή στην εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος σπουδών, μετά από σχετική εισήγηση του Προέδρου της η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) αποφασίζει την αντικατάσταση του διδάσκοντος, ανεξαρτήτως αν αυτός είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ΔΕΣ ή εξωτερικός συνεργάτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β - ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ

ΑΡΘΡΟ 16

Στόχος των διδακτορικών σπουδών

Η απόκτηση του διδακτορικού διπλώματος διέπεται από τα άρθρα 12 και 13 του Νόμου 2083/92.

Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος ΔΕΣ μπορεί να προσφέρει σε μεταπτυχιακούς φοιτητές τη δυνατότητα συνέχισης των σπουδών μετά την απόκτηση του ΜΔΕ για τη λήψη διδακτορικού διπλώματος. Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών παρέχει εξειδίκευση στα γνωστικά πεδία του Τμήματος ΔΕΣ, αλλά και σε συγγενή πεδία που διδάσκονται σε άλλα Τμήματα.

Οι Διδακτορικές Σπουδές αποβλέπουν στην δημιουργία υψηλής ποιότητας επιστημονικής έρευνας όπως επίσης και στη δημιουργία επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστήμης, της έρευνας και των εφαρμογών. Οι απόφοιτοι των διδακτορικών προγραμμάτων προορίζονται να στελεχώσουν το ερευνητικό, επιχειρηματικό και εκπαιδευτικό δυναμικό της Ελλάδας και του εξωτερικού. Συγχρόνως, το διδακτορικό πρόγραμμα αποτελεί για το Τμήμα, αλλά και το Πανεπιστήμιο γενικότερα, πηγή ακαδημαϊκού κύρους και διεθνούς διάκρισης και συμβάλλει στην αναβάθμιση της ερευνητικής παραγωγής.

ΑΡΘΡΟ 17

Κανονισμός διδακτορικών σπουδών

Ο κανονισμός διδακτορικών σπουδών του Τμήματος που εγκρίθηκε στο παρελθόν ισχύει μόνον ως προς τα σημεία εκείνα που δεν περιλαμβάνονται στον παρόντα κανονισμό.

ΑΡΘΡΟ 18

Κριτήρια Εισαγωγής στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών και Διαδικασία Εισαγωγής

Οι υποψήφιοι φοιτητές των διδακτορικών προγραμμάτων πρέπει να έχουν τουλάχιστον τα εξής **τυπικά προσόντα**:

- α. Πτυχίο Ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ ή ομοταγούς Πανεπιστημίου του εξωτερικού και
- β. Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Ελληνικού ΑΕΙ ή ομοταγούς Πανεπιστημίου του εξωτερικού αναγνωρισμένου από τον ΔΟΑΤΑΠ, στα γνωστικά αντικείμενα του Τμήματος ή σχετικά με αυτά.

Η διαδικασία εισαγωγής ξεκινάει κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου προς το Τμήμα ή προκήρυξη του Τμήματος.

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που υποβάλλονται από κάθε υποψήφιο είναι τα εξής:

- α. Αναλυτικό Βιογραφικό Σημείωμα.
- β. Ανάλυση ερευνητικών ενδιαφερόντων και προτεραιοτήτων.
- γ. Πιστοποιητικό επαρκούς γνώσης μιας τουλάχιστον επίσημης γλώσσας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- δ. Δύο συστατικές επιστολές κατά προτίμηση από μέλη ΔΕΠ ΑΕΙ, σε φάκελο κλειστό από τον συστήνοντα.
- ε. Αντίγραφα εργασιών που έχουν εκπονηθεί σε προηγούμενα προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Ο υποψήφιος αφού ικανοποιήσει τα κριτήρια εισαγωγής συντάσσει και υποβάλλει στη ΓΣΕΣ του οικείου Τμήματος **ερευνητική πρόταση**, στην οποία παρουσιάζει συνοπτικά το προτεινόμενο αντικείμενο της διδακτορικής του έρευνας.

Η ΓΣΕΣ του Τμήματος, ύστερα από εισήγηση της **Εισηγητικής Επιτροπής**, που έχει ορίσει για το σκοπό αυτό, ελέγχει τα προσόντα του υποψηφίου σύμφωνα με τα κριτήρια εισαγωγής και αν αυτά είναι επαρκή, εξετάζει την επιστημονική επάρκεια, καθώς και το εφικτό της ερευνητικής του πρότασης. Επίσης συνεκτιμά τη διαθεσιμότητα των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και αποφασίζει για την αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης εισαγωγής. Σε θετική περίπτωση ορίζεται ο Επιβλέπων Καθηγητής και τα υπόλοιπα μέλη της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής σύμφωνα με το Νόμο. Η ημερομηνία λήξης της σχετικής απόφασης καθορίζει το χρονικό σημείο έναρξης παραμονής του υποψηφίου διδάκτορα στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.

Η Εισηγητική Επιτροπή έχει το δικαίωμα να καλέσει τον υποψήφιο σε προσωπική συνέντευξη. (Βλ. και κανονισμό διδακτορικών σπουδών του Τμήματος που παρατίθεται ως παράρτημα του παρόντος)

ΑΡΘΡΟ 19

Εκπόνηση Διατριβής – Επίβλεψη Έρευνας

Μετά από την ικανοποίηση των οποιωνδήποτε άλλων προϋποθέσεων και υποχρεώσεων εκ μέρους του υποψηφίου διδάκτορα, το διδακτορικό πρόγραμμα εστιάζεται στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. **Η διδακτορική διατριβή πρέπει να είναι θεματικά πρωτότυπη και να αποτελεί σημαντική συνεισφορά στην επιστημονική γνώση.**

Ο επιστημονικός και ερευνητικός χαρακτήρας της διδακτορικής διατριβής την διαφοροποιεί ουσιαστικά και καθοριστικά από την αντίστοιχη εργασία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος, που οδηγεί στο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης. Η πρωτοτυπία και η συμβολή της διατριβής στην επιστήμη αποδεικνύεται με τη δημοσίευση μέρους της σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά με σύστημα κριτών και παρουσίασή της σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια, κατά τη διάρκεια ή μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της.

Η διδακτορική διατριβή συντάσσεται στην Ελληνική με ευρεία περίληψη σε επίσημη γλώσσα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διδακτορική διατριβή και η περίληψή της κατατίθενται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Πειραιώς και στην Εθνική Βιβλιοθήκη.

Τα καθήκοντα του **Επιβλέποντος Καθηγητή**, της **Συμβουλευτικής Επιτροπής** και της **Εξεταστικής Επιτροπής** διέπονται από τις κείμενες διατάξεις (άρθρα 12 και 13 του Ν.2083/92).

Ο **Επιβλέπων Καθηγητής** καθοδηγεί και υποστηρίζει την έρευνα του υποψηφίου διδάκτορα. Η λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής είναι σημαντική, αλλά δεν υποκαθιστά τον ιδιαίτερο ρόλο του επιβλέποντος Καθηγητή, του οποίου η εμπλοκή στην επιβλεπόμενη έρευνα είναι κρίσιμη. Ειδικότερα, η άμεση συνεργασία επιβλέποντος και υποψηφίου διδάκτορα πρέπει να είναι τακτική και συνεχής.

Ο επιβλέπων Καθηγητής ανήκει στις βαθμίδες του Καθηγητή ή του Αναπληρωτή Καθηγητή ή του Επίκουρου Καθηγητή του Τμήματος. Μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Ένα εκ των μελών δύναται να είναι μέλος ΔΕΠ άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου ή άλλου ΑΕΙ.

Η ΓΣΕΣ καθορίζει με απόφασή της τον αριθμό των επιβλεπομένων διδακτορικών φοιτητών ανά Επιβλέποντα Καθηγητή, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις (3) φοιτητές.

ΑΡΘΡΟ 20

Διάρκεια σπουδών και έλεγχος προόδου

Η διάρκεια των Διδακτορικών Σπουδών δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία έτη μετά την απόκτηση του ΜΔΕ, από την ημέρα οριστικοποίησης του θέματος από τη Συμβουλευτική Επιτροπή. Η μέγιστη παραμονή του φοιτητή σε Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από έξι (6) έτη. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί για ένα (1) ακόμη έτος μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του Επιβλέποντος Καθηγητή προς τη Συμβουλευτική Επιτροπή και απόφαση της ΓΣΕΣ.

Σε χρονικό διάστημα που αποφασίζει η ΓΣΕΣ και δεν μπορεί να υπερβαίνει το έτος, ο υποψήφιος διδάκτωρ υποβάλλει στη Συμβουλευτική Επιτροπή εκτενή και λεπτομερή ερευνητική πρόταση, η οποία επεκτείνει, εξειδικεύει ή αναθεωρεί την αρχική πρόταση, που υπέβαλε κατά την έναρξη των σπουδών. Με πρόταση του επιβλέποντος Καθηγητή ο χρόνος αυτός μπορεί να παραταθεί από τη ΓΣΕΣ μέχρι ένα ακόμη έτος.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για τον υποψήφιο διδάκτορα υποβάλλει τον μήνα Φεβρουάριο κάθε ακαδημαϊκού έτους **ετήσια έκθεση προόδου** στη ΓΣΕΣ του Τμήματος. Την ευθύνη σύνταξης της έκθεσης έχει ο επιβλέπων Καθηγητής. Η πρώτη έκθεση προόδου υποβάλλεται μετά την ολοκλήρωση του πρώτου έτους σπουδών του υποψηφίου. Στην έκθεση περιγράφεται η ερευνητική και επικουρική εργασία που ολοκληρώθηκε κατά το προηγούμενο έτος και τίθενται οι στόχοι του επόμενου.

Η ΓΣΕΣ, μετά από εισήγηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή από το διδακτορικό πρόγραμμα υποψηφίου διδάκτορα, του οποίου η πρόοδος κρίνεται ανεπαρκής ή σε περίπτωση που ο υποψήφιος διδάκτορας δεν ανταποκρίνεται στην επικουρική εργασία που του έχει ανατεθεί από το Τμήμα. Διαγραφή υποψηφίου διδάκτορα από το διδακτορικό πρόγραμμα μπορεί να γίνει και μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου ή και μετά από αποχώρηση του επιβλέποντος καθηγητή για οποιονδήποτε λόγο.

Ο υποψήφιος διδάκτορας δικαιούται να ζητήσει **αναστολή σπουδών** μία φορά κατά την διάρκεια των σπουδών του. Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από δύο (2) έτη. Η ΓΣΕΣ κρίνει τη σπουδαιότητα των λόγων της αιτούμενης αναστολής και εφ'όσον γίνουν αποδεκτοί, ο υποψήφιος μπορεί να συνεχίσει τις σπουδές του μετά το χρονικό διάστημα της αναστολής, άλλα σύμφωνα με τους ισχύοντες τότε όρους.

Σε περίπτωση μετακίνησης του Επιβλέποντος Καθηγητή σε άλλο Τμήμα, ο μεταπτυχιακός φοιτητής ενός διδακτορικού προγράμματος δύναται να ζητήσει την εγγραφή του σε διδακτορικό πρόγραμμα του Τμήματος αυτού.

ΑΡΘΡΟ 21

Τελική κρίση της Διδακτορικής Διατριβής

Η τελική κρίση και αξιολόγηση της διατριβής του υποψηφίου διδάκτορα γίνεται από **επταμελή Εξεταστική Επιτροπή**, αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ, στην οποία συμμετέχουν τα τρία μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και τέσσερα μέλη που ορίζονται από την ΓΣΕΣ σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Τρία τουλάχιστον μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή. Τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ανήκουν στο ίδιο ή συγγενές επιστημονικό πεδίο με αυτό της διατριβής. Ορισμένα μέλη της εξεταστικής επιτροπής μπορεί να προέρχονται από άλλο Τμήμα του Πανεπιστημίου Πειραιώς ή άλλου ΑΕΙ της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Ο υποψήφιος αναπτύσσει τη διατριβή του δημοσίως και ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία κρίνει την πρωτοτυπία της και τη συμβολή της στην επιστήμη. Η έγκρισή της απαιτεί τη σύμφωνη γνώμη τουλάχιστον πέντε μελών της Εξεταστικής Επιτροπής. Η Εξεταστική Επιτροπή τηρεί πρακτικά, στα οποία περιέχονται οι γνώμες όλων των μελών της σχετικά με την πρωτοτυπία και την επιστημονική συμβολή της διατριβής, καθώς και η αιτιολογημένη θετική ή αρνητική ψήφος κάθε μέλους και η τελική απόφαση της Επιτροπής. Η επίσημη **αναγόρευση του υποψηφίου σε διδάκτορα** γίνεται από την ΓΣΕΣ βάσει των πρακτικών της Εξεταστικής Επιτροπής.

Η διδακτορική διατριβή αξιολογείται με την κλίμακα καλώς, λίαν καλώς ή άριστα, ή και βαθμολογείται από 5 έως 10.

ΑΡΘΡΟ 22

Όροι φοίτησης – Παρακολούθηση διαλέξεων

Το διδακτορικό πρόγραμμα του Τ.ΔΕΣ είναι πλήρους φοίτησης. Οι υποψήφιοι διδάκτορες υποχρεούνται να συμμετέχουν στις εργαστηριακές ασκήσεις, στη διδασκαλία και επιτήρηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών μαθημάτων. Επίσης σε άλλες δραστηριότητες που υποστηρίζουν το ερευνητικό τους έργο κατά την κρίση του επιβλέποντος Καθηγητή.

Οι υποψήφιοι διδάκτορες υποχρεούνται να παρουσιάζουν την πρόοδο της ερευνητικής τους εργασίας σε σεμινάρια που οργανώνονται από το Τμήμα κάθε ακαδημαϊκό έτος για το σκοπό αυτό.

Ο Επιβλέπων Καθηγητής, μετά από σύμφωνη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, μπορεί, να ζητήσει από τον υποψήφιο διδάκτορα εφ'όσον αυτό κρίνεται απαραίτητο, την υποχρεωτική παρακολούθηση συγκεκριμένων μαθημάτων μεταπτυχιακού επιπέδου του αντίστοιχου Προγράμματος Σπουδών του οικείου Τμήματος, ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, μετά από έγκριση της ΓΣΕΣ του Τμήματος ΔΕΣ. Τη σχετική έγκριση αιτείται ο Επιβλέπων Καθηγητής. **Η παρακολούθηση αυτή μπορεί να συνεπάγεται τη συμμετοχή σε εξετάσεις όχι όμως δικαίωμα ή υποχρέωση εγγραφής ή αποφοίτησης από άλλο Πρόγραμμα.**

Εάν απαιτηθεί η υποχρεωτική παρακολούθηση μαθημάτων από τον υποψήφιο διδάκτορα, αυτό πρέπει να συμβεί κατά το πρώτο έτος εγγραφής του στο Διδακτορικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Ο υποψήφιος διδάκτωρ έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιήσει ένα μέρος της έρευνάς του σε Πανεπιστήμιο άλλης χώρας μετά από σύμφωνη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής και της ΓΣΕΣ, προκειμένου να εξοικειωθεί με το διεθνές σύστημα αξιολόγησης και τεκμηρίωσης της επιστημονικής γνώσης. Κάθε συνεργασία με ξένο Πανεπιστήμιο πριν από την έναρξη εκπόνησης διδακτορικής διατριβής του υποψηφίου **δεν** αναγνωρίζεται. Ο υποψήφιος οφείλει επίσης να επιδιώκει ενεργή παρουσία στο διεθνές ακαδημαϊκό σύστημα, συμμετέχοντας σε σεμινάρια υποψηφίων διδακτόρων ή επιστημονικά συνέδρια, επιδιώκοντας την αναγνώριση της έρευνάς του με δημοσιεύσεις σε περιοδικά με σύστημα κριτών, όπου αυτό είναι εφικτό.

Εφ'όσον υπάρχει οικονομική δυνατότητα το ΠΜΣ επιχορηγεί τη συμμετοχή των υποψηφίων διδακτόρων σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια μετά από απόφαση της ΓΣΕΣ.

ΑΡΘΡΟ 23

Είδος και τύπος Διδακτορικού Διπλώματος

Ο τίτλος του Διδακτορικού Διπλώματος είναι δημόσιο έγγραφο, απονέμεται στο γνωστικό αντικείμενο του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο οποίο διεξάγεται το σχετικό Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών. (*Διδακτορικό Δίπλωμα στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές*). (*PhD in European and International Studies*).

Τον τύπο του Διδακτορικού Διπλώματος ορίζει με απόφασή της η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Το Διδακτορικό Δίπλωμα υπογράφεται από τον Πρύτανη, τον Πρόεδρο του Τμήματος και τον Προϊστάμενο Γραμματείας του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Σε κάθε περίπτωση, στο Διδακτορικό Δίπλωμα αναγράφονται τα στοιχεία που ορίζονται από το άρθρο 17 του ΠΔ 380/99.

ΑΡΘΡΟ 24

Διοίκηση και Υποστήριξη των Διδακτορικών Σπουδών

Η διοικητική υποστήριξη των Διδακτορικών Σπουδών γίνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος ΔΕΣ.

ΑΡΘΡΟ 25

Αξιολόγηση Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

Το ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διδακτορικού Διπλώματος θα θεσπίσει διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης. Ένα από τα κριτήρια της αξιολόγησης αυτής είναι ο αριθμός των δημοσιεύσεων που προέκυψαν από διδακτορικές διατριβές που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο των Προγραμμάτων αυτών και οι αναφορές σ' αυτές σε εγχειρίδια ή μελέτες άλλων επιστημόνων.

ΑΡΘΡΟ 26

Εφαρμογή του Κανονισμού

Μετά την έγκρισή του από τη Σύγκλητο αυτός ο κανονισμός τίθεται αμέσως σε εφαρμογή και διανέμεται σε όλους του ενδιαφερόμενους με τη μορφή φυλλαδίου. **Ο κανονισμός αυτός ισχύει και για τους ήδη φοιτώντες υποψήφιους διδάκτορες.**

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

Ακαδημαϊκά στοιχεία	5
Ακαδημαϊκό Ημερολόγιο	12
Αλλοδαποί φοιτητές	7
Αμοιβές διδασκόντων	13
Αμοιβές διευθυντών	13
Αμοιβές διοικητικών υπαλλήλων	13
Αναγόρευση υποψηφίων σε διδάκτορα	17
Αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας	13
Αναστολή σπουδών διδακτορικών	16
Αντικειμενικοί Σκοποί	3
Αξιολόγηση διδακτορικής διατριβής	17
Αξιολόγηση ΠΜΣ από φοιτητές	13
Αξιολόγηση ΠΜΣ, ερωτηματολόγια	14
Αξιολόγηση Προγράμματος διδακτορικών σπουδών	18
Αξιολόγηση του ΠΜΣ	13
Αξιολόγηση, δελτίο	5
Αξιολόγηση, διαδικασία	6
Αξιολόγηση, επιτροπή	5
Αξιολόγηση, Επιτροπή	6
Αποζημίωση διδασκόντων	12
Απόκτηση τίτλου	10
Αποχώρηση φοιτητή	10
Άριστα	11
Αρχές, γενικές	3
Ασκήσεις	11
Βαθμολογική Κλίμακα	11
Βαθμός διπλώματος	10
Βαθμός πτυχίου	6
Βιογραφικό σημείωμα	15
Βιογραφικό υποψηφίου	6
Γενικές Αρχές	3
Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης	4
Γλώσσα διδασκαλίας	7
Γλώσσα	5
Γραμματεία	6
Δελτίο αξιολόγησης	5
Διαγραφή φοιτητή	10
Διαδικασία αξιολόγησης	6
Διαδικασία Εισαγωγής	6
Διαδικασία Εισαγωγής	14
Διάρκεια σπουδών	7
Διάρκεια σπουδών, διδακτορικών φοιτητών	16
Διατριβή, μεταπτυχιακή	11
Διδακτικές μονάδες	8
Διδακτορικές σπουδές	14
Διδακτορικές σπουδές, Κανονισμός	14
Διδακτορικό Δίπλωμα	5, 14
Διδακτορικό δίπλωμα, απόκτηση	14
Δίδακτρα	10
Δίδακτρα, επιστροφή	10
Διδασκαλία	12
Διδάσκοντες, αποζημίωση	12
Διδάσκοντες, υποχρεώσεις	12

Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές	3
Διευθυντής Προγράμματος	11
Διοίκηση διδακτορικών σπουδών	18
Διπλωματική Εργασία	8
Είδος διδακτορικού διπλώματος	17
Εισαγωγή, διαδικασία	6
Εισηγητική Επιτροπή	15
Εκπαιδευτική Έρευνα, διεξαγωγή	12
Έλεγχος προόδου, διδακτορικών φοιτητών	16
Εξεταστική Επιτροπή	15
Εξεταστική Επιτροπή, επταμελής	16
Εξεταστική Επιτροπή, Τριμελής	11
Επιβλέπων Καθηγητής	15
Επιλογή Υποψηφίων	5
Επιλογή	8
Επιλογής, μαθήματα	10
Επιτροπή αξιολόγησης	5
Επιτροπή αξιολόγησης	6
Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών	4
Εργασίες	11
Ερευνητική πρόταση	15
Ετήσια έκθεση προόδου, διδακτορικών φοιτητών	16
Εφαρμογή του Κανονισμού ΠΜΣ	18
Ημερολόγιο Ακαδημαϊκό	12
Καλώς	11
Κανονικά μαθήματα	8
Κανονισμός διδακτορικών σπουδών	14
Κανονισμός Λειτουργίας	4
Κατάλογος μαθημάτων επιλογής	9
Κατηγορία Υποψηφίων	5
Κριτήρια Εισαγωγής στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών	14
Λίαν καλώς	11
Μαθήματα επιλογής	9
Μαθήματα κανονικά	8
Μαθήματα, προκαταρκτικά	8
Μαθήματα, υποχρεωτικά	10
Μέθοδοι αξιολόγησης ΠΜΣ	13
Μεταπτυχιακή Διατριβή	11
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης	5
Ξένες Γλώσσες	5
Οδηγός Σπουδών	4
Οικονομικές υποχρεώσεις φοιτητών	10
Ολοκλήρωση σπουδών	8
Όργανα Λειτουργίας	4
Οργάνωση	4
Όροι φοίτησης	7
Παρακολούθηση μαθημάτων	7
Πιστοποίηση σπουδών	13
Πρόγραμμα διδασκαλίας	13
Πρόγραμμα, σκοπός	3
Πρόγραμμα, Ωρολόγιο	12
Προκαταρκτικά μαθήματα	8

Προσκεκλημένοι ομιλητές	13
Προσωπικά στοιχεία	6
Προσωπική συνέντευξη	6
Σκοπός του Προγράμματος	3
Σπουδές, ολοκλήρωση	8
Σπουδές,, διάρκεια	7
Στόχος διδακτορικών σπουδών	14
Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης	4
Συμβουλευτική Επιτροπή	15
Συντελεστής βαρύτητας	6
Συντονιστική Επιτροπή	4, 6
Συντονιστική Επιτροπή	6
Συστατικές Επιστολές	15
ΤΕΙ	5
Τελική βαθμολογία	6
Τελική κρίση διδακτορικής διατριβής	16
Τελικός βαθμός	11
Τίτλος Σπουδών	11
Τίτλος του Μεταπτυχιακού Προγράμματος	12
Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή	11
Τυπικά προσόντα για διδακτορική διατριβή	14
Τύπος διδακτορικού διπλώματος	17
Υποστήριξη διδακτορικών σπουδών	18
Υποτροφίες	10
Υποχρεώσεις διδασκόντων	12
Υποχρεωτικά μαθήματα	10
Υποψήφιοι, επιλογή	5
Υποψήφιοι, Κατηγορίες	5
Φοίτηση, όροι	7
Φοιτητές πλήρους φοίτησης	11
Φύλλα Εφημερίδας Κυβερνήσεως	3
Ωρολόγιο Πρόγραμμα	12
Master's	5
Master's in International and European Studies	5
PhD in International and European Studies	5
Proficiency	5
Toefl	5

